

NARODNI DNEVNIK

Izhaja vsak dan opoldne, izvemši nedelje in
praznike.

Mesečna naročnina: V Ljubljani in po pošti:
Din 20.—, inozemstvo Din 30.—.

Neodvisen političen list.

UREDNIŠTVO:

SIMON GREGORČIČEVA ULICA ŠTEV. 13.

TELEFON ŠTEV. 552.

UPRAVNIŠTVO: KONGRESNI TRG ŠTEV. 3.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifu.

Pisnim vprašanjem naj se priloži znamka
za odgovor.

Račun pri poštnem ček. uradu štev. 13.633.

Hrvatski imperializem.

V »Obzru« je napisal Joe Matošić dolg članek o vprašanju hrvatskega Prekmurja. V tem članku dokazuje g. Matošić, kako da je pravzaprav Prekmurje čisto hrvaško, ker govore Prekmurci tako, ko (kajkavski) Hrvati. Tudi književni jezik Prekmurcev je tak, kakoršen je bil hrvaški jezik za časa Zrinjskega. Ker so po Matošiću tudi vsi Prekmurci s Slovence hudo nezadovoljni, zahteva »Obzorje« članek, da se Prekmurje izloči iz mariborske oblasti in združi z Medjimurjem in varaždinskim okrajem v posebno oblast, katere glavno mesto naj bi bilo v Čakovcu ali še bolje — v Varaždinu.

Ne smatramo za potrebno, da bi se spuščali v polemiko z gospodom Matošićem, ker so njegovi argumenti mnogo preslabotni. Zadostuje naj, če pripomnimo, da večjega dokaza ni mogel najti g. Matošić proti sebi, kakor s trditvijo, da je prekmurščina najbolj podobna zagorščini. Zagorci pa so vendar kajkavci in če bi mi sledili Matošićevim argumentom, potem bi morali zahtevati, da se meje Slovenije razširijo do Zagreba.

Enako ne drži, če pravi g. Matošić, da Prekmurci o Slovencih nočejo nič slišati. Če bi okusili Prekmurci hrvaško upravo, ki je še precej slabša od slovenske, bi o Hrvatih še manj hoteli slišati. Je pač stvar taka, da se po takih preobratih, kakor je bil oni leta 1918, da pridobiti ljudi le z dolgotrajnim delom. Dokler pa je državna uprava slaba, tako dolgo tudi n' mogoče vpeljati v Prekmurje dobre uprave in tako dolgo bodo tudi Prekmurci želeli izpremembe, toda v čisto drugem zmislu, kakor pa sanja g. Matošić.

Sicer pa o vsem neresnem predlogu g. Matošića sploh ne bi razpravljali, če ne bi pokazoval, da je med Hrvati še vedno živ oni imperializem, ki je hotel svoje dni vse Slovence izbrisati in jih proglasiti kot planinske Hrvate. In zaradi tega škodljivega imperializma tudi naš odgovor.

Ni dobro po navadi niti za velik narod, če se ga lotijo imperialistične želje. Za majhen narod, kar so končno tudi Hrvati, pa se mora imperializem vedno končati s polomom. Zlasti pa v prilikah, v kakršnih živimo danes.

Hrvati so danes iz gospodarskih in nacionalnih razlogov navezani ravno tako na nas Slovence, kakor smo mi na nje. Eni ko drugi imamo od medsebojnih bojov samo škodo in to smo vsi mogli spoznati že opetovano.

Zlasti pa nas veže isti interes z ozirom na naše notranje politične razmere. Kakor Slovenija, tako je tudi Hrvatska gospodarsko zastopljena, kakor Slovenija, tako je tudi Hrvatska interesirana na jadranski politiki. In še vse polno drugih vprašanj je, ki se tičejo Slovencev ravno tako ko Hrvatov. Vsled tega se je tudi opetovano skušalo tako s slovenske ko s hrvatske strani doseči skupen političen nastop. Poslanski klub SLS se zaradi tega imenuje tudi Jugoslovanski klub in enako je apeliral St. Radić na kmetško-slovensko skupnost.

Brez drugega pa je jasno, da ne more biti o skupnem nastopu niti govora, če bi razumeli Hrvati skupnost tako, da bi mi Slovenci dali »kuglice«, Hrvati pa bi komandirali. Za tako skupnost se Slovenci prav lepo zahvalimo in svoje svobode si ne damo odvzeti od nikogar in tudi ne od brata.

Skupnost je mogoča le na temelju popolne enakopravnosti, poštenega sporazuma, kakor ga razlaga St. Radić, ko go-

Zagreb, 8. julija. Včeraj ob 10. se je začela seja Hrvatskega seljaškega kluba. Na seji je bilo navzoče vodstvo stranke in njen predsednik Štefan Radić. Na seji je najprej predsednik poslanskega kluba Pavle Radić podal obširno poročilo. Potem pa je podelil besedo Štefanu Radiću, ki je govoril obširno o odnošajih napram radikalom. Za radikalno stranko je rekel, da je postala plen onih elementov, ki se obešajo za vsako oblast. Radić da je že preje radikale opozarjal, naj dobro pazijo, kaj delajo, ker on boljše pozna te ljudi, kakor oni. Govoril je tudi o obnovitvi vlade PP ali o sestavi vlade z demokrati, kar bi bilo zelo nezdravo. Vlada je odgodila skupščino, a se ni prav nič izrekla, ali je prevzela obveznost za sprejem agrarnega zakona.

Objavljen je bil danes kratek komunikat. Toda tako ne gre. Rekel sem, pravi Radić, da je politična situacija takšna, ker radikalna stranka išče na vse strani kombinacije. Radikali bi delali tudi brez Uzunovića, brez Radića, brez seljaške stranke in brez vodstva in sploh brez vsega, kar naj tvori hrbtnico. Oni bi hoteli same take ljudi, ki jim služijo. Mi pa tega nečemo.

Glede Simonovića pravi Radić, da bi mu bilo treba dati, če že mora biti ali ostati minister, državnega podtajnika, ki bi imel en del njegove kompetence.

O dr. Nikiću pravi, da je bil spor z njim že likvidiran in da mu je bilo vse oproščeno. Toda dr. Nikić je še naprej delal po starem.

Po govoru Štefana Radića je bil prečitani in sprejeti predlog o izključitvi dr. Nikića. Proti izključitvi sta glasovala le dr. Lončarević in Klarić. Ta dva sta po glasovanju na poziv St. Radića izjavila, da se ne pokorita sklepu kluba in da se smatrata tudi ona dva za izključena. Predsednik ju je nato pozval, da zapustita sejo in odločita mandate, nakar sta odšla iz dvorane.

Za tem je minister Stanko Šibenik poročal o zakonu o likvidaciji agrarnih odnošajev. Sledilo je še nekaj formalnih predlogov.

Popoldne so se obravnavala na seji

POSVETOVANJE MINISTROV CENTRUMA.

Beograd, 8. julija. Včeraj so se posvetovali Boža Maksimović, dr. Ninčić, Milorad Vujičić in dr. Ninko Perić o političnem položaju, ki je nastal po izključitvi dr. Nikića iz kluba. Sklenili so, da se za zdaj nič ne stori in da se počeka na povratek Uzunovića, na kar se bo šele to vprašanje obravnavalo in uredilo. Splošno se sodi, da bo moral dr. Nikić stopiti iz vlade, posebno ker sedanja vlada vedno naglašja, da je parlamentarna in torej ne bi mogla trpeti v vladi dr. Nikića, ko zdaj nima za seboj nobene skupine. Vendar pa bodo radikali o tej stvari še razpravljali, ker podarjajo, da si je dr. Nikić pridobil za-

vor o sporazumu s Srbi. Vsak drug sporazum pa je izključen. Predlog g. Matošića pa dokazuje, da mislijo nekateri Hrvati tudi še na neki drug sporazum, ki je imperialističen in hegemonističen in za katerega ne bodo Slovenci nikdar in nikoli.

Predlog g. Matošića je končno samo predlog enega zasebnika. Pomembnejši postane ta predlog, ker ga objavlja »Ob-

strankarska vprašanja ter so bili sprejeti predlagani zaključki.

SKLEPI HSS.

Zagreb, 8. julija. Na včerajšnji seji Hrvatskega seljaškega kluba so bili sprejeti ti-le sklepi:

1. Po zaščitjanju poročila predsednika stranke o političnem položaju in posebej o odnošajih Hrvatskega seljaškega kluba napram radikalni stranki in vladi g. Nikiće Uzunovića, ki se iskreno in dosledno tudi v praksi izvesti politiko narodnega sporazuma, kakor je bil dogovorjen s pismenim aktom od 14. julija 1925 in videč iz tega poročila, da je posebna politika dr. Nikića največja zapreka za pravilne odnošaje Hrvatskega seljaškega kluba napram današnji vladi, je z 42 glasovi prisotnih in z 8 glasovi podpisanih predlagatelj, torej skupno s 50 glasovi proti dvema sklenjeno, da se dr. Nikiću izreče nezaupanje. Ker pa je dr. Nikićevo posebno politiko celokupni hrvaški seljaški narod obsodil in jo še vedno obsoja in je ugotovljeno, da dr. Nikić še vedno vodi isto politiko, ki ni ne hrvaška ne seljaška in po svoji metodi ogroža najresnejše državne in narodne interese, se dr. Nikić izključi iz kluba.

2. Vlada se poziva, da v drugi polovici avgusta skliče zopet narodno skupščino, ki naj sprejme zakon o agrarnih odnošajih v Dalmaciji.

3. Hrvatski klub bo vlado tudi naprej podpiral, prenehati pa morajo nezakonitosti upravnih oblasti.

4. Vlada naj tudi formalno ukine akt obznane od 24. decembra 1924 in vse njene posledice.

5. Glede na elementarne nezgode zadnjih dni in na potrebo velikih izdatkov zaradi njih, naj se začne izvajati največja štednja v državni upravi, pri plačah ministrov, poslancev in uradnikov ter pri materialnih izdatkih, tako da se doseže vsaj 1 milijarda prihranka.

6. Še v poletnem zasedanju skupščine se mora sprejeti zakon o neposrednih davkih in zakon o občinah. V Dalmaciji je treba začeti z zgradbo luk, cest in železnic, narod pa se mora zaposliti.

sluge za sporazum, ker je pri zadnji krizi preprečil, da se sporazum razbije.

SESTANEK MAKSIMOVIĆA Z LJUBO DAVIDOVIĆEM.

Beograd, 8. julija. Senzacija je vzbudila včeraj v političnih krogih vest, da sta se sestala Ljuba Davidović in Boža Maksimović. Sestanek se je vršil v vili Bože Maksimovića. Sestanku se pripisuje velika važnost zato, ker radikalni centrum v zadnjem času ukrepa vse brez ozira na vodstvo stranke, hoteč si zasigurati pozicije, če bi HSS povzročila krizo.

To vest so včeraj dementirali, vendar pa ne preveč odločno in vlada v javnosti prepričanje, da je vest resnična.

zer« brez komentarja na uvodnem mestu. Če celo pomemben pa bi postal, če v vsej hrvaški javnosti ne bi bilo niti najmanjšega ugovora proti njemu, če bi morali misliti, da ga Hrvati odobravajo. Zato pa je tudi treba, da se hrvaška javnost izjasni, da bomo vedeli, pri čem da smo. Ker vprašanje Prekmurja je rešeno in kdor hoče živeti z nami v dobrih odnošajih, mora to upoštevati!

Uzunović na Bledu.

Bled, 8. julija. Včeraj je bil predsednik vlade Uzunović od Nj. Vel. kralja sprejet v avdienci. Poročal je kralju o odločitvi vlade, da se pomaga po povodnji oškodovanim. Kralj je vladno odločitev odobril in pridržal Uzunovića pri večerji. Po večerji se je predsednik vlade odpeljal v Lesce in tam na kolodvoru prenočil v ministrskem vagonu. Danes zjutraj ob 7. bi bil imel odpotovati v Beograd.

Zagreb, 8. julija. Radić odpotuje danes ob 11. na Bled, kjer bo brzkone ob 5. popoldne sprejet od kralja v avdienci. Ker se nahaja na Bledu tudi predsednik vlade Uzunović, za katerega sodijo, da vseeno ostane tudi še danes na Bledu, pride vsekakor do sestanka med Uzunovićem in Radićem. Glede na včerajšnje sklepe Hrvatskega seljaškega kluba in posebno glede na izključitev dr. Nikića se sestanku med obema državnikoma pripisuje velika važnost.

Zelo se je opazilo, da je Uzunović odpotoval na Bled prav v času, ko je imel Hrvatski seljaški klub svojo sejo. Splošno so prepričani, da je hotel Uzunović na Bledu počakati na odločitve radićevcev glede nekaterih aktualnih političnih vprašanj. Uzunovićevo pot na Bled se spravlja tudi v zvezo s potrebo, da se čim prej skliče narodna skupščina, ker je potrebno, da se veliki krediti, ki se morajo dovoliti za poplavljenе kraje, razdele pod polno kontrolo narodnega predstavništva. Brzkone bo Radić glede na razprave v seljaškem klubu tudi s svoje strani podprl zahteve onih, ki mislijo, da v tem momentu ni umestno, da bi ostala skupščina cele tri mesece odgodena.

MOŽNOST VLADNE KRIZE.

Beograd, 8. julija. Vsi politični krogi komentirajo izključitev dr. Nikića iz Hrvatskega seljaškega kluba. Te izključitve niso pričakovali. Vedelo se je samo, da vladajo nesporazumljenja, ali zadnji čas se o tem ni nič več govorilo in se je zato mislilo, da je ta stvar že urejena. Izključitev dr. Nikića bo imela za posledico, vprašanje, ali naj ostane on še v vladi. Nastopila bo brzkone delna kriza vlade, ni pa izključena niti kriza celokupnega kabineta.

DRAVA PRI OSIJEKU ŠE NARAŠČA.

Osišek, 8. julija. Drava še vedno narašča in preti velika nevarnost, da voda prebije nasipe pri Sopju. Če bi se to zgodilo, bi voda poplavlila vso slavonsko Podravino. Med Vardarcem in Sugom je voda poplavlila državno cesto v dolžini več ko poldruga kilometra in zalila plodno zemljo, kjer se je pravkar začela žetev.

Princ Gjorgje, ki je bil iz dvorca, v katerem je stanoval, evakuiran z motornim čolnom, se nahaja sedaj s svojim spremstvom v Kneževskih Vinogradih. Dasi je prišel ponj dvorni vlak, princ Gjorgje ni odpotoval v Beograd, kakor so mislili.

RADIKALNI GLAVNI ODBOR V PERMANENCI.

Beograd, 8. julija. Radikalni glavni odbor tudi včeraj ni ničesar sklenil, razen to, da ostane še dalje v permanenti, dokler se ne izvrše občinske volitve. Z velikim interesom pričakujejo 11. tega meseca, ko se ima vršiti glavno zborovanje, na katerem se bo sklepalo o kandidaturah za občinske volitve.

Nikola Pašić in Slovenci.

V »Narodnem glasu« je pod tem naslovom objavil Franjo Potočnjak uvodnik, v katerem naglašuje, da ob izbruhu svetovne vojne niso ne Hrvati ne Slovenci in tudi ne Srbi mislili na ustanovitev Jugoslavije v sedanji obliki in na ujedinjenje vseh Jugoslovenov.

Svojo trditve Potočnjak obširno utemeljuje, za njeno pravilnost glede Srbov pa navaja Pašića in deklaracijo skupščine z dne 7. decembra 1914. Tedaj šele se je namreč prvič uradno dejalo, da je cilj vojne osvoboditve in ujedinjenja Srbov, Hrvatov in Slovencev. Toda v prvotni stilizaciji te deklaracije ni bilo niti besedice o Slovencih, temveč se je govorilo le o Hrvatih. Značilno je, da v odboru, kjer se je sestavljala ta deklaracija, ni nikomur niti v glavo padlo, da bi se spomnil tudi Slovencev in jih omenil.

In Potočnjak nadaljuje: »Tedaj je bil v Nišu dr. Nikola Zupanić, rodom Slovenec iz Melitke in kustos etnološkega muzeja v Beogradu. V zadnjem hipu je doznal, kaj se je sklenilo v odboru in zato je tekel k nekaterim članom odbora, da se prepriča o vesti, ki ga je iznenadila. Bilo mu je rečeno, da je tako (da niso Slovenci v deklaraciji omenjeni, op. ured.).

— Kaj ste storili, da Boga? Kje ste pustili

Slovence? Pa i oni so eden in isti narod s Srbi in Hrvati!

Gledajo ga člani odbora in čudijo se. Zupanić jim dokazuje napako, ki so jo storili. Oni ga gledajo še bolj začudeno. Na koncu mu nekdo svetuje, da naj gre k Pašiću in mu vso stvar pojasni in da se deklaracija v tem zmislu popravi.

Tako se je tudi zgodilo. Zupanić gre k Pašiću in v znoju svojega obraza pojasni stvar, čeprav je bilo to zelo težko. Na koncu ga zaprosi, da imenuje v deklaraciji za Srbi in Hrvati tudi Slovence.

— Pa ovaj, dobro. Rekli bomo, da hočemo osvooboditi tudi naše brate — Slovake.

»Ne, gospod predsednik, Slovenci in Slovaki niso isto. Slovaki so narod, ki se nahaja pod madjarskim jarmom, meji na Čehe in se bo, če bo sreča, ujediniil z njimi. Mi Slovenci smo zapadno od Hrvatov in z njimi zvezani.

— Pa da, ovaj, jeste Totovi — odgovori samozavestno g. Nikola Pašić.

Podpiram in naglašujem: to sem zabeležil po ponovnem pripovedovanju dr. Nikole Zupanića.

Tako g. Franjo Potočnjak in mislimo, da komentar k temu ni potreben, razven če bi ga hotel podati g. dr. Niko Zupanić.

SDS in ljubljanske občinske volitve.

Kakor smo že poročali, je podal predsednik gerentskega sveta dr. Dimko Puc v zagrebških »Novostih« izjavo, v kateri pravi, da je SDS že opetovano zahtevala razpis ljubljanskih volitev. To izjavo ponatiskuje sedaj »Jutro« in obenem tudi deloma (!) izjavi dr. Ravniharja in dr. Stanovnika. (Deloma seveda zato, da se ne izneveri svoji znani »objektivnosti«.) Nato pa zaključuje svoja izjavljanja z besedami: »Kakor videti, so izjave v »Novostih« jako interesantne za spoznavanje politične morale ljubljanskih strank in njihovih voditeljev.«

Namen »Jutrovega« članka je prozoren. Hoče napraviti vtis, kako da je edino SDS za razpis ljubljanskih občinskih volitev in kako da so vse druge stranke pravzaprav krive, če Ljubljana ne uživa svoje avtonomije.

Ampak to je tako groba spekulacija na po-zabljenosti Ljubljančanov, da je neuspeh tej spekulaciji že vnaprej zasiguran. Dejstva so vendarle prejasna.

Ljubljanski občinski svet je v redu deloval pod zupanovanjem dr. Perića, pa je prišla SDS in razpustila občinski svet in imenovala svojega pristajača za gerenta.

Nato so bile 30. januarja leta 1925 razpisane občinske volitve za dan 18. marca. Kandidatne liste so morale biti vložene do dne 8. februarja, ko so se vršile skupščinske volitve. To se je določilo zato, da bi mogla SDS za skupščinske volitve agitirati s klerikalno

nevarnostjo, ki ga grozi Ljubljani. Kljub temu in proti pričakovanju SDS pa se je dosegel za volitve sporazum med ljubljanskimi strankami in lista ljubljanske samoupravne zveze je bila vložena. Nobenega zadržka torej ni bilo, da bi se volitve tudi izvedle in Ljubljana prišla do svoje avtonomije.

Toda nenadoma in skoraj tik pred volitvami je vladala PP, v kateri je bil tudi šef slovenske SDS, volitve odložila in pri tem je ostalo do danes.

Zgodovinsko dejstvo je torej, da je samo SDS kriva, če Ljubljana še danes nima svoje avtonomije in zgodovinsko dejstvo je, da je samo SDS preprečila, če se niso popolnoma pripravljene in že razpisane volitve tudi izvršile.

To je dejstvo in tega dejstva ne izbriše nobena izjava.

Če trdi SDS danes, da je za volitve, potem to nikogar ne more prepričati, ker tedaj, ko je imela SDS vso politično moč, ko je mogla z lahkoto volitve izvesti, ni tega storila, temveč nasprotno že razpisane volitve preprečila.

In tega dejstva Ljubljančani ne bodo pozabili in pri prihodnjih občinskih volitvah bo SDS to tudi spoznala. Grobokopi ljubljanske avtonomije ne bodo nikdar več vladali na ljubljanskem magistratu, pa naj trde sedaj še tako, da so za avtonomijo!

150 letnica ameriške svobode.

Državlani severo-ameriških Zedinjenih držav so praznovali dne 4. julija t. l. 150letnico svoje ustave, ki je obenem 150letnica ustanovitve njihove nove države. Ta dan ni velepomemben le za Amerikance, ampak tudi za ves svet z Evrope vred, kajti na ta dan so bile svečano proglašene osnovne človeške in državljanske pravice kot temelj vsake države in cele človeške družbe. Ameriška zmaga v boju za osnovne človeške pravice je navdušila tudi na strani Amerikancev se boreče evropske svobodnjake na boj za iste pravice, za katerih sprejem so zlasti francoski enciklopedisti pripravili ugodno razpoloženje. Ameriška zmaga leta 1776 je rodila oziroma znatno pospešila razvoj dogodkov v Franciji, s katerimi stoji v tesni zvezi francoski borec za ameriško in lastno svobodo Lafayette.

Pred 150 leti so zmagoviti Amerikanci proglasili osnovne pravice človeka kot temeljni princip vsake človeške družbe in države. Drugače takrat ni bilo mogoče, kajti pred 150 leti je bil človek kot individuum vključen v težke verige tradicionalnega podaništva. Tradicija je velevala spoštovati že veke in veke obstoječe pravice vladarjev, odnosno plemičev. Kako so vladarji tedanje dobe svoje tradicionalne pravice zlorabljali napram svojim podanikom, o tem nam dovolj priča zgodovina celega srednjega in novega veka do ameriškega boja za svobodo. Tradicionalni podedovani pravici mrtvih pa so postavili Amerikanci nasproti pravico živih rekoč, da žive ljudi to pač malo briga, kaj in kako je nekdanje bilo, ampak da je mnogo važnejše, kako je sedaj, oziroma kaj bo v bodočnosti. Sedanjost pa ni vezana na odločbe preteklosti, ampak ona ima pravico dajati si svoje zakone sama po načelih, ki jih ona spoznava za prava in dobra. To načelo so Amerikanci po zmagovitem boju proti angle-

ški tradicionalnosti proglasili v svoji ustavi kot prvo, in s tem so položili temeljni kamen moderni demokraciji.

Popolna svoboda osebnega udejstvovanja je ustvarila današnjo mogočno Ameriko z vsemi njenimi vrlinami, a tudi z vsemi brezobzirnostmi, ki jih nujno mora roditi svobodno človeško udejstvovanje.

Amerika pa ni ostala samo pri proglasitvi osnovnih človeških pravic kot glavne ideje moderne demokracije. Predsednik Wilson je šel še znatno dalje v svojih znanih 14 točkah, kjer je proglasil tudi narode kot nosilce suverene oblasti. Kakor mora uživati svoboden državljani v svobodni demokracijski državi svoje osnovne pravice, tako tudi nobenemu narodu v družbi narodov ne sme nihče kratiiti njegovih pravic. Kakor imajo državljani pravico, da si svobodno urejujejo svoje države po svojih potrebah, tako imajo tudi narodi pravico do samoodločbe. Dalekosežnosti te Wilsonove teorije se še vsi globoko zavemo. Zalibog, da Wilson svojega nauka ni mogel uveljaviti praktično tako, kakor so uveljavili njegovi predniki osnovne pravice človeka, velika pa je že njegova zasluga, da je besedo o samoodločbi narodov sploh izrekel. Prvo realizacijo njegovega nauka o svobodnih narodih vidimo danes v sovjetski Rusiji in boj narodnih manjšin za njihove pravice gre vzporedno z naukom velikega Američana.

Mi bi iskreno želeli, da bi misel o vrednosti osnovnih človeških pravic in o vrednosti svobodnega državljanstva globoko predira tudi v naš narod. Zalibog, pa nam dokazuje praksa, da je naš narod še vedno prav močno v tesnih okovih tradicionalnega podaništva. V Ameriki svobodni državljani na zunan in znotraj, pri nas pa na zunan sicer »svobodni«, a v notranjosti? To je nad vse žalostno poglavje!

Za stabilizacijo franka.

To je glavno geslo, ki ga je razvil v svojem programu Caillaux in ki danes razvema duhove v Franciji. Dolgo se ni upala nobena francoska vlada staviti v svoj program stabilizacijo franka, ker bi morala z njo priznati, da je izključeno, da bi še kdaj postal papirnat frank enak zlatemu in s tem povedati francoskim vlagateljem in rentnikom, da se je njih premoženje zmanjšalo. Z vsemi mogočimi sredstvi so skušale razne vlade prikriti to resnico in šele Caillaux je imel pogum, da je pogledal resnici v oči, in jo potem brezobzirno povedal tudi parlamentu.

Najprej se je skušalo odvrniti grozečo katastrofo francoskih financ z nadami o ustavitvi proračunskega ravnavanja brez notranjih ali zunanjih posojil. (Finančna načrta ministrov Clementela in De Monzieja.) Nato z redukcijo višeege dolga potem konsolidacije dolgov in ustavitve amortizacijske blagajne (Painleve).

Nato potem stabilizacije s povračili francoski banki (Doumer) in uporabo Morganovega fonda (Peret). Pa vse te namere so se izkazale za nezadostne in tako je prišel pogumni načrt Caillauxa. Bila je to nevarna stvar in vlada je zato poklicala na pomoč avtoritet strokovnjakov, ki so enako zagovarjali stabilizacijo franka.

Predlog stabilizacije je zlasti obširno utemeljil Caillauxov sodelavec Duboin.

Premoženje Francije je znašalo l. 1914 do 300 milijard zlatih frankov. Vojna je znižala to premoženje za eno tretjino in vzela dva milijona delazmožnih ljudi. Da pride Francija do starega bogastva, mora povečati produkcijo. Ker je znašalo francosko premoženje leta 1925 okoli 1000 milijard papirnatih frankov, sledi iz tega po mnenju Duboina, da je francoski frank vreden samo eno petino predvojnega. Ko je Francija vzela zlato iz prometa, je izdajala pravzaprav le potvorjen

denar. To je ravno tako, kakor če se vinu vedno doliva vode. Končno vino sploh ne zasluži tega imena. Zato pravi Duboin, da treba frank stabilizirati na njegovi sedanji faktični vrednosti. Seveda ne bo to brez gospodarskih stresa, saj mogoče, toda samo tako je mogoče rešiti finance. Tudi deflacija je napačna. Država mora plačevati na stalnih rentah 22 milijard letno, dočim znaša njen preračun le okoli 40 milijard. Če bi veljala denarja narasla za 30 do 50%, kako naj država zadosti svojim obveznostim? Ni res, da je stabilizacija danes prezigodnja. Izkušnje Nemčije, Avstrije in drugih držav dokazujejo, da je treba to čim prej storiti. Treba je samo volje, da se prepreči nadaljni padec valute.

Stabilizacije pa ni mogoče izvršiti brez tuje pomoči. Tuji upniki morajo dati denar, da si more Francija z delom zaslužiti toliko, da poplača dolgeve. Tudi za Francijo je potrebno nekaj sličnega, kakor je bil Dawesov načrt za Nemčijo. Na kateri višini pa se bo stabilizacija izvršila, ni mogoče takoj reči, ker se mora to izvršiti v treh etapah.

Na vsak način pa bo stabilizacija uspešna le, če se produkcija dvigne, konsum pa zmanjša.

To je v bistvu jedro Caillauxovega načrta, ki ga bo parlament sigurno odobril, ker ni nobene druge rešitve. Pripomnimo še, da vsi Francozi složno delajo za rešitev francoskih financ in da bo tudi na finančnem polju zmagal francoski patriotizem.

Politične vesti.

— Odhod Uzunovića in St. Radića na Bled. Kljub skupščinskim počitnicam je postala politična situacija v zadnjem času precej napeta. Na eni strani je razkol med radikali vedno večji in skoraj nepremostljiv, na drugi strani pa postavlja tudi St. Radić nove zahteve. Vlada g. Uzunovića je prišla tako v precej neugoden položaj in v zvezi s tem je tudi Uzunovića pot na Bled. Uzunović bo poročal kralju o povodnih in o delu vlade v pomoč prizadetim krajem ter tudi o političnem položaju. Po vsej priliki bo Uzunovića avdiencia odločilne važnosti za nadaljnji razvoj politične situacije. — Tudi St. Radić je odpotoval na Bled, kjer bo zaprosil za avdienco, da razloži kralju stališče svoje stranke in mu poroča o seji vodstva, ki se je vršila včeraj v Zagrebu. Kakor se govori, je bilo na tej seji sklenjeno, da se izključi dr. Nikić iz HSS, da mora minister Simonović odstopiti in da mora biti sprejet agrarni zakon za Dalmacijo še pred letniškimi pogodbami. To da so minimalne zahteve HSS in če ne bodo te sprejete, bo HSS izvajala konsekvence in izstopila iz vlade. — Iz vsega tega se vidi, da se tako iz radićevskih kot iz pašićevskih vrst pripravljajo odločne akcije za razčiščenje situacije in da bo še pred jesenjo prišlo do izprememb. Smo sredi močne politične evolucije in upati je, da bo ta evolucija državi v največjo korist.

— Neuspeh g. Pribečevića. Samostojni demokrati so se v zadnjem času silno trudili, da bi prišli v dobre stike z zemljoradniki. Zlasti pa so skušali, da bi pripravili zemljoradnike za skupen nastop pri občinskih volitvah v Srbiji. Prizadevanje samostojnih demokratov je zelo razumljivo. Ker ne bo sedaj delala za nje policija, kakor pri skupščinskih volitvah, je gotovo, da bodo doživeli pri volitvah silovit poraz in da se bo tako čisto jasno pokazalo, da nima SDS v Srbiji prav nobene zaslombe in da je to stranka, ki se more obdržati samo s pomočjo vlade. Zato so se samostojni demokrati ponujali zemljoradnikom in zagotavljali svojo opozicijsko politiko. Pa vse zaman, ker zemljoradniški glavni odbor je vse njih ponudbe gladko odbil in v volitve bodo morali iti esdeasari sami. Sedaj pa je seveda ogenj v stehi in dočim je preje esdeasarsko časopisje pisalo prijazno o zemljoradnikih, piše sedaj »Riječ«, da so zemljoradniki sami reakcionarji, ki sicer govorijo proti kapitalizmu, a so sami največji kapitalisti. — To pisanje je še prav razkrilo jagoto SDS.

— Seja anketnega odbora zaradi korupcije. Po otvoritvi seje je radikalni poslanec Čirković protestiral proti izjavi St. Radića, ki je dejal, da radikali ovirajo delo anketnega odbora. Posl. Čirković konstatira, da je on predlagal, da se vrše seja anketnega odbora dopolne in popoldne, da pa sta bila proti temu poslanca Pavle Radić in Svetislav Popović, ker sta zaposlena tudi v drugih odborih, ki zbirujejo popoldne. Čirković zahteva, da se njegov protest zabeleži v zapisnik. Temu ugovarja radićevski Hadžidman, ker ni naloga odbora, da se briga za govore poročevalcev na shodih. Čirković je po krajši debati na argumentacijo Hadžidmana pristal. Odbor je nato sklenil, da se vrše seja odbora samo dopolne.

— Sprememba volivnega reda. Značilno za politično situacijo je tudi to, da se je pričelo govoriti o izpremembi volivnega reda. Izprememba bi se izvršila v glavnem v tem zmislu, da bi vsak okraj volil svojega poslanca. Bile bi pa tudi okrajne liste, da bi se mogle uveljaviti tudi manjše skupine. Kako bi se oba ta sistema zvezala, se ne poroča. S postavitvijo okrajnih kandidatov bi se zmanjšal diktat strank in v tem oziru bi bilo spremembo volivnega reda le pozdraviti. Na drugi strani pa bi z okrajnimi kandidati pridobile samo velike pokrajinske stranke. Zaenkrat pa še v vladni koaliciji glede novega volivnega reda ni dosežena soglasnost in zato tudi novi volivni red še ni aktualen.

— Aleksa Zujević, eden najvzvišestih pašićevcev, o razmerah v beograjskem okraju. Spoštovani Aleksa Zujević je vložil protest na predsedstvo radikalnega kluba proti razmeram v beograjskem okraju. V protestu pravi: »V beograjskem okraju vlada anarhija, brezvladje, pljačka, razbojništvo, politični uboj, v katerih padajo samo glave radikalnih prvakov in celo dece. Pota so do obupnosti slaba, učitelji pripovedujejo otrokom, da naš Gospod Jezus Kristus ni Božji sin.

Itd. Vse te grozne stvari pa je našel častiti Aleksa Zujević šele zdaj, ki ni Pašić šef vlade. Ko pa je bil Pašić šef vlade, pa gorje listemu, ki ne bi ceste v Srbiji primerjal naravnosti z angleškimi in ki se ne bi čudil, kako pod »modrim« vodstvom Pašića Jugoslavija naravnost nebeško napreduje. — G. Aleksa Zujević je hotel s svojim napadom zadeti Maksimovića in prosvetnega ministra Trifunovića, zadel pa je samo sebe in pašićevce, ki so gotovo edini krivci, če so pritožbe Aleksa Zujevića resnične.

— Beograjski načelnik Bobić je poslal kralju brzojavko, v kateri toži beograjsko policijo, ki da je surovo postopala proti njegovim volivcem. V brzojavki se sklicuje Bobić tudi na demokracijska načela, ki jih je policija s svojim pretepaškim postopanjem kruto kršila. — Policija je vsled te brzojavke vložila tožbo proti Bobiću. — Ko so se po Beogradu pretepali neradikali, je g. Bobić prav lepo molal, sedaj pa je ogorčen. Pa je le dobro, če jih včasih dobe po hrbtu tudi pravi in pristni pašićevci. Pravica mora biti za vse enaka!

— Italija namerava skleniti nov dogovor s sovjeti. »Daily Telegraph« poroča, da namerava Italija skleniti s sovjeti nove gospodarske politične dogovore. Tozadevna pogajanja so že v teku. Sporazum bi obstojal v tem, da bi Rusija dovolila naseljevanje italijanskih izseljencev v Južni Rusiji ter dovolila Italiji koncesije glede nabave žita, petroleja in olja. Italija pa bi dovolila Rusiji razne ugodnosti pri nabavi orožja, municije in strojev. Tej gospodarski pogodbi bi bila dodana tudi politična, po kateri bi si obe državi zagotavljali nevtralnost.

— Neuspeh gospoda Mussolinija. Dokler se je g. Mussolini omejil na politično polje, mu je šlo delo še srečno izpod rok. Sedaj pa, ko se je lotil tudi gospodarstva, pa pada lira neprestano. V gospodarstvu lepe besede in močne fraze ne zadostujejo, tu je treba znati in tu je potrebno sodelovanje vseh, ali pa pride polem. To resnično okuša sedaj Mussolini. Da bi bilo varčevanje čim večje, je odredil, da ne smejo imeti listi več ko 6 strani dnevno, pri čemur se format listov ne sme povečati. Posledica tega je, da veliki listi trumoma odpuščajjo stavce, novinarje in strojnike in da je ves efekt Mussolinijevega varčevanja ta, da je brezposelnost narasla in da je duševna produkcija padla. V resnici, krasen efekt!

Kratke vesti.

Grški generalni štab namerava skrajšati vojaško službeno dobo za dva meseca. Letošnji vojniki bodo že po 16 mesecih službe odpuščeni.

Angleška vlada je zahtevala od parlamenta kredit v znesku 3 milijonov funtov za nakup premoga v tujini.

Pogajanja med Vatikanom in sovjetako vlado za obnovitev diplomatskih odnosov se so zopet pričela.

Radiofonija.

XXV.

Na Dunaju, 3. julija.

Radio Zagreb se — giblje. Čitam v zagrebških listih prijave programa, a o uspehih nisem še čital prav nič. Tudi tega ne, ali in v koliko je Slovenija deležna. — Sodim po Brnu, ki je od Dunaja toliko oddaljeno kakor Ljubljana od Zagreba. Ravnokar sem z naslodo poslušal vesti iz Prage o Sokolskem zletu, o dohodu zastopnikov Jugoslavije in kako je Trifunović govoril. — Ta zlet je (razen onega leta 1818) prvi, ki se ga ne morem udeležiti; od 1891 sem bil na vseh dosedanjih. Letos pa poslušam poročila Radio-Zurnala Brno in Praha in sem v duhu prisoten! — Rad bi še doživel pravi veselovanski Sokolski zlet, ki bodo v Pragi tudi — Poljaki, Rusi, Hrvatje in Bolgari...

»Radio-Welt« št. 27. od 3. t. m. je za nas zopet nekaka — Sliškovića številka. — Tu je na str. 26.—28. prvi del njegovega spisa »Miniaturen im Radio« z 10 slikami. Uredništvo je postavilo na čelo avtorjevo sliko. — Tu je predvsem opisan mali njegov aparat »Autodyne«, ki ga morete v Ljubljani videti pri g. Baru na Cankarjevem nabrežju, dalje njegov miniaturni ojačevalec nizke frekvence. Prihodnje bo menda njegov žepni detektor. — Priporočam našim amaterjem, da čitajo to in prihodnje številke »Radio-Welta«.

V prejšnji številki »Radio-Welta« so naši amaterji mogli videti sliko o otvoritvenem večeru »des Radiotechnischen Amateurbundes«. Ta je ustanovil v Neubaugasse 25 amatersko delavnico. Tu je prostora za 32 oseb, ki hkratu delajo; imajo vsa orodja itd., potrebna pri izdelovanju aparatov. — Tudi to društvo je pridobilo g. Sliškovića, da ga vodi in ima predavanja. Omenjena slika kaže tudi predavatelja pri risalni deski.

Veliki hotel na Raxalpe postavlja danes veliki Sliškovićevo desetevski aparat, ki je potolkel vsako konkurenco. Z okvirno anteno se morajo čisto in jasno slišati vse evropske postaje mnoge tudi v glasniku (Lautsprecher). — Najbrže bom mogel v kratkem poročati še o novih uspehih našega rojaka v tujini. — Kaj pa domovina?!

Radioindustrija je danes že kolosalna; mnogi so našli v njej izborne eksistence. Že pred enim letom sem intenzivno opozarjal tudi naše ljudi na njo, a zelo redki so, ki so razumeli, okoristiti se s tem izumom. Veliko je danes specialitet, ki so patentovane, a v Jugoslaviji so spali in čakali, da so si tuji pridobili izključno prodajo za celo Jugoslavijo. Vidim po Jugoslaviji celo družbe z zvočnim jugoslovanskim imenom, ki so pa le ekspoziture tujih, podjetnih trgovcev. — In radiofonija je pri nas v povojih. Koliko bo še dajala zaslужka — tujem, ker naši niso znali zgrabit o pravem času! — Prsti me srbe, da bi navajal imena, ali to je odložen posel! Zadošča naj ta splošna ugotovitev, ki je naš glasen testimonium paupertatis! A. G.

Dnevne vesti.

DIPLOMATSKI KONFLIKT ZARADI »VARDAR«-CIGARET.

Vedno slabše so naše »Vardar«-cigarete in sedaj so že tako slabe, da so povzročile kar diplomatski konflikt.

Kakor znano naša vlada ne dovoljuje tujim diplomatom, da bi uživali svoje lastne cigarete. V nadomestilo pa daje naša monopolna uprava diplomatom mesečno po 3000 »Vardar«-cigaret za polovično ceno. Dokler so bile »Vardar«-cigarete dobre, so bili diplomati s tem tudi zadovoljni. Toda v zadnjem času so postale cigarete tako zanič, da jih ni mogče kaditi. In zato so se diplomati lepo zahvalili za cigarete in zaprosili zunanjega ministra dr. Ninčiča, da posreduje za njih in doseže, da bodo mogli cigarete za lastno uporabo uživati. Toda monopolna uprava neče o tem nič slišati in tako je nastal zaradi »Vardar«-cigaret pravi diplomatski konflikt.

Kako bo ta konflikt, ne vemo. Pač pa vemo, da je naravnost neverjetno, kako monopolna uprava skrbi za reklamo svojih izdelkov. Hoče prodajati tobak v tujino, pri tem pa daje tujim diplomatom tak tobak, da ga ti ne marajo niti za polovično ceno.

Pa diplomati si bodo že še pomagali. A kaj naj store ubogi jugoslovanski kadilci, ki plačajo polno ceno in ki kmalu proti slabemu tobaku še protestirajo ne bodo mogli?

— **Kongres srednješolskih profesorjev.** V Sarajevu se je vršil te dni kongres srednješolskih profesorjev. Na kongresu je bila sprejeta resolucija, v kateri se zahteva izenačenje učnega učstva za vse državo po predložitvi učenega učstva, uvrstitve meščanskošolskih učnih moči v I. kategorijo in enotni meščanskošolski zakon z avso državo. Po kongresu so priredili udeleženci izlet v Ilidže.

— **Imenovanja pri železnici.** V prometnem ministruju je podpisan ukaz o imenovanju večjega števila železniških uradnikov v Sloveniji.

— **Izseljevanje v Ameriko.** Lansko leto se je izselilo iz naše države 15.005 oseb, in sicer 9757 moških in 5248 žensk. Po poklicu je bilo 6610 poljedelcev, 1710 nekvalificiranih, 582 kvalificiranih delavcev, ostali pripadajo drugim poklicem. Po narodnosti je bilo od izseljencev 7824 Jugoslovencev, 3622 Nemcev, 3082 Madjarov ter 462 pripadnikov drugih narodnosti. Največ, namreč 8053 oseb se je izselilo v Brazilijo, nato slede Kanada s 2436 izseljenci, Argentinja s 2247 in Zedinjene države s 2188 izseljenci.

— **Ameriški izletniki v Dalmaciji.** Kakor poročajo, pride danes v Split z ladjo družbe Cosulich »Stela d'Italia« več ameriških in angleških izletnikov.

— **Ruda v Srbiji.** Ministrstvo za šume in rudnike bo poslal v Kosovsko Mitrovico posebno komisijo, ki bo iskala v okolici rudo. Kol znano, se nahajajo na Kosovu polju številna ležišča rude, posebno svinčene, bakrene, pa tudi srebrne in zlate itd.

— **Rektorat ljubljanske univerze razpisuje** pri zavodu za meteorologijo in geodinamiko observatorsko mesto s prejemki uradnika II. kategorije. — Prošnje je vložiti do dne 15. avgusta pri rektorju univerze.

— **Tečaj za gozdne čuvaje.** Direkcija šum v Ljubljani priredi v dobi od dne 1. avgusta do 31. oktobra t. l. v Kostanjevici na Dolenjskem tečaj za gozdne in lovške čuvaje. V tečaju je preskrbljeno za stanovanje in hrano desetim obiskovalcem po režijskih stroških. Nekaterim obiskovalcem se podeli tudi dr. zavaje podpore. — Prošnje za sprejem v tečaj je vložiti najkasneje do 15. julija pri direkciji šum v Ljubljani. — Podrobnosti glej v Uradnem listu št. 61 z dne 6. julija 1926.

— **Razpisana mesta.** Na Srazadni osnovni šoli v Mostah pri Ljubljani je oddati mesto šolskega upravitelja. Prošnje je vložiti do 20. t. m. pri pristojnem šolskem upravitelstvu. — Na državni realni gimnaziji v Kočevju se odda učno mesto za katoliški verouk. Prošnje je vložiti do 30. t. m. pri prosvetnem oddelku velikega župana ljubljanske oblasti. — Na broderski podoficirski šoli v Šibeniku sta razpisani dve učiteljski mesti, in sicer za srborhovski jezik in za aritmetiko, geometrijo, fiziko in kemijo. — Prošnje je vložiti takoj na ministrstvo vojne in mornarice, sekcija vojna mornarica.

— **Iz prometnega ministruja.** Pomočnik šefa v broderskem oddelku Maks Sardelič je imenovan za šefa administrativno-komercialnega oddelka, dosedanjí arhitekt pri direkciji državnih železnic v Ljubljani Friderik Schmidinger pa za šefa arhitektonskega oddelka v gradbenem oddelku ministruja.

— **Osebnost.** Novoimenovani inšpektor in delegat ministruja narodnega zdravja v Ljubljani dr. Milan Vukičević je nastopil te dni svoje službeno mesto.

— **Diplomski izpit na dunajski konzularni akademiji** je napravil Ljubljanečan Mirko Schiffer.

— **Novi inženjerji.** Na rudarskem oddelku tehnične fakultete v Ljubljani so napravili inženjerski izpit: Dušan Debevc iz Ljubljane, Lojze Dular iz Ljubljane, Franc Kenda iz Idrije, Miroslav Veršec iz Karlova in Vragolov Niko iz Cavtata.

— **Izpit za rezervne administrativne podporne** ekonomske stroke so napravili te dni v Beogradu sledeči Slovenci: Baltesar Viljem, Golec Franjo, Kavčič Milan, Lorbek Drago, Lovše Janez, Marchiotti Josip, Puppis Lojze, Šega Ivo, Toplak Lovro in Zajc Bruno.

— **Industrijsko posojilo 90 milijonov mark** podpisano v 5 minutah. V tork se je odigral na berlinski borzi fenomen finančne vivacitete, na kakršno so navajeni samo v Wall Streeti. Združene jeklarne v Düsseldorfu so lansirale na berlinsko borzo posojilo 90 milijonov mark. Podpisovanje se je pričelo ob 9. ob 9. n 5 minut pa so morali liste zaključiti, ker je bila svota že več kot pokrita. Nemški bančni krogi smatrajo to dejstvo za

enega največjih uspehov v zgodovini notranjih emisij v Nemčiji.

— **Svedska kraljica na smrtni postelji.** Kakor poročajo iz Stockholma se je zdravstveno stanje švedske kraljice poslabšalo tako, da pričakujejo vsak čas katastrofo. Švedska kraljica Viktorija je rojena leta 1862 ter je rodom Badenska princesa.

— **Angleško odlikovanje španskega kralja.** Vseučilišče v Oxfordu je imenovalo španskega kralja doktorjem honoris causa. Obenem je bila ustanovljena na vseučilišču stolica za španski jezik in špansko književnost.

— **Velika stavka v New Yorku.** Transportni delavci v New Yorku so pričeli stavkati. Ves promet na tramvajskih in podzemskih železnicah je ustavljen.

— **Nova vstaja v Siriji.** Londonski listi poročajo, da je v Siriji izbruhnila ponovna vstaja proti Francozom. Odposlani so močni vojaški oddelki, da ustajo v Kalí zamore.

— **Potres.** V ponedeljek ob polnoči so čutili v Beogradu rahel potres. Center ni bil daleč od mesta. Istočasno poročajo o močnejšem potresu iz Kraljeva in okolice. Čačeka in okolice ter Trstenika. Ker so krožile po Beogradu vesti o močnejših potresih v srednji Evropi in na grških otokih, je bila javnost zelo razburjena.

— **Velik potres v Münzthalu.** Dunajska potresna opazovalnica je registrirala predvečernjšem tako močan potres, da se je pokvaril veliki seizmograf. Gre za najmočnejši potres, ki ga je zaznamoval dunajski seizmograf tekom 20 let, za potres v Münzthalu, ki je bil poseben močan v Münzthalu, kjer je povzročil tudi veliko škodo. Nobeno poslopje ni ostalo nepoškodovano. Potres so čutili v vsem Münzthalu. V nekaterih krajih je bil močnejši, v nekaterih slabjši. V Kindbergu je spremljala začetek potresa močna detonacija, v neki trgovini z železom so pričeli ob prven sunku zvoniti zvonci. Skoraj v vseh krajih Münzthal je povzročil potres paniko.

— **Alan Cobham prekinil svoj polet.** Kol poročajo iz Bagdada, je moral angleški letalec Alan Cobham v Bandarabasu svoj polet prekiniti, ker se mu je pripetila med poljo nesreča: Na aeroplanu je počila plinska cev ter težko ranila Cobhamovega mehanika. Cobham je odložil nadaljevanje poleta na nedoločen čas.

— **Karambolaža vlaka z avtomobilom.** Blizu Milana se je zaletel te dni neki avtomobil v brzovlak. Vlak je treščil avtomobil 100 metrov daleč. Trije potniki so bili ubiti, več tisoč poškodovanih.

— **Osodepolna vinska poplava.** Iz Kölna poročajo: Neka ladja na Renu, natovljena s številnimi sodi molskega vina je treščila ob oboko mosta ter je razbila. Moštvo ladje se je rešilo in zbežalo na breg. Med tem se je zbrala velikanska množica. Ljudje so lovili sode, jih odpirali in pili in pili. Ker se je več sodov razbilo, je teklo vino po ulici v potokih, moški, ženske in otroci so ga zajemali z vsem, kar jim je prišlo v roke. Končno se je razvila taka pijanost, da je morala odpeljati policija nad 50 oseb v bolnico radi zastrupljenjem z alkoholom. Dve osebi sta se tako napili, da ste umrli, dve ste utonili pri borbi za sode, ena pa je bila ubita v prepiru, ki je nastal med pijanci.

— **Nesreča na cestni železnici v Zagrebu.** 23 letni Franjo Turjak, knjigovez v Zagrebu, je hotel skočiti na drveči tramvaj. Stal je že z eno nogo na tramvajem pločniku. V naslednjem trenutku pa je pasiral tramvaj mimo svetilnika, ob katerega je Turjak z vso silo udaril tako, da je padel pod tramvaj. Zadnje kolo mu je povozilo stopalo leve noge. Vsega okrvavljenega in nezvestnega so prepeljali v zakladno bolnico, kjer so mu morali odrezati nogo pod kolonom, da so mu ohranili življenje.

— **Poneverbe na poštah v Hercegovini.** Poneverbe in tatvine na hercegovinskih poštah zavzemajo vse večje dimenzije. Te dni so ugotovili tatvine dolarskih čekov in denarnih pisem v vrednosti 150.000 Din. Prihajajo pa še vedno nove ovadbe, iz katerih se vidi, da so se vršile te tatvine sistematično že več let. Sarajevska poštna direkcija je poslala posebno komisijo, ki ima nalogo pregledati poslovanje pošt v celi Hercegovini. Ob tej priliki so ugotovili v poštni blagajni v Čitluku 20.000 Din primanjkljaja. Sefa urada so aretirali in vtačili v preiskovalni zapor.

— **Občinski svet v Novem Sadu** je sklenil uvesti proti svojemu predsedniku dr. J. Milovanoviću disciplinarno preiskavo. Milovanović je namreč oddal dela za tlakovanje ulic v Novem Sadu kar na svojo pest brez predhodnega odobrenja notranjega ministruja. Dela so se že začela.

— **Student Vilčar na zatožni klopi.** Sarajevsko državno pravdnštvo je dvignilo zoper srednješolca Radovana Vilčarja, ki je izvršil, kot smo poročali, pred par meseci atentat na enega od svojih profesorjev, obtožbo. Vilčar je obtožen ne poizkušene umora, imveč samo težke telesne poškodbe. Obravnava se vrši v soboto.

— **K umoru Hadžipopovića.** Povodom umora učitelja in novinarja Spasoje Hadžipopovića je izrazilo jugoslovensko novinarsko združenje rodbini umorjenega sožalje. Razven tega je poslalo združenje notranjemu in justičnemu ministru dopise v katerih zahteva kar najenergičnejše, da se krivice izsledijo in kaznuje. Dopis konča z besedami: »Pokojnikovi tovariši ne bodo mirovali, dokler ne bo plemeniti in nedolžni kri tega moza maščevana! Narod in država morata povzdigniti zoper avtorje zločina svoj glas ter razkrinkati hinavske prijatelje.« Ta aluzija se nanaša na grško narodnost atentatorja.

— **Zopet potres na Sumatri.** Te dni je bil na Sumatri ponoven potres, ki je zahteval nad 400 človeških žrtev. Razrušil je tudi trdnjavo Derock.

— **Žrtve rodbinskih razmer.** 25 letna Bara, vdova Kraljič, hčerka Pavla Dombaja, narodnega poslanca HSS iz Drnja, je postala

leta 1921 vdova. Zato jo je vzel njen oče, ki je prav tako vdovec, k sebi, da mu vodi gospodinjstvo. Tekom 5 let je imela večkrat priliko poročiti se, kar ji pa oče ni dovolil. Njen brat in njena svačinja sta z njo grdo ravnala, tako, da je prišlo med njimi tuhtam celo do pretepa. Tako se je zgodilo tudi pred par dnevi, ko se je mudil njen oče v Beogradu. Brat jo je pretepel ter nato zaprl v svinjak, odkoder so jo rešili sosedi. Razočarana nad svojo usodo, je sklenila izvršiti samomor ter pobeignila s svojo 6 letno hčerko od doma k svojemu stricu. Tam se je oblekla v praznično obleko ter jela izpraševati svojo hčerko, če bi hotela z mamico umreti. Otrok se je spustil v jok ter prosil, naj ne govori o tem, češ, da ne more biti brez svoje mamice. Mati je svojo hčerko poljubila, jo poučila, naj bo pridna in poslušna, naka je odšla proti železniški progi. Ker je bil madžarski brzovlak že odšel, je čakala vso noč na tovrni vlak. Ko je prišel, se je vrgla pod lokomotivo, ki ji je zlomila obe roki in desno nogo ter ji zmečkala glavo, tako, da je obležala na mestu mrtva.

— **Šestleten morilec.** Iz New-Orleansa poročajo: Tu je ustrelil neki 6letni deček svojo 7letnega tovariša, ki je pripeljal njegovi sestri pri igri zaušnico.

— **Deset razbojnikov napadlo vas.** Pred nekaj dnevi sta se ustavila okrog 8. zvečer v vasi Kusić pri Požarevcu pred hišo kmeta Blagoja Marjanovića dva voza. Na trkanje in lajanje psa so domačini odprli vrata ter stopili na prag, da vidijo prišle goste. Zagledali so pred seboj 10 nanje namenjenih puškinih cevi in deset maskiranih moških. V trenutku so udrlj roparji v hišo. Premetali so vse sobe ter odnesli vse, kar je bilo količkaj vredno, v prvi vrsti seveda denar: 80 malih dukatov, 19 velikih ter 800 dinarjev v bankovcih. Ko so nakladali razbojniki naropano blago na vozove, je zaklenil Blagoje vrata ter jel klicati skozi okno na pomoč. Prihletli so sosedje, oboroženi z motikami in sekirami. Toda razbojniki se niso dali plašiti. Začeli so streljati in kmetje so se razpršili v paničnem strahu na vse strani. Dva od njih sta obležala, eden težko, drugi lahko ranjen. Razbojniki so sedli na voz ter se v divjem diru odpeljali do prihodnje vasi, kjer se je izgubil vsak sled za njimi. Oblasti so pridno na delu, da drzne lopove izsledijo.

— **Za umor moža osem let ječe.** Milena Ivkov iz Sombora, vdova pok. dr. Konstantina Kolarevića je ustrelila v noči od 17. na 18. decembra 1922 svojega moža. Sodišče je smatralo, da je to storila nehoti ter jo obsodilo na poldruge leto zopora. Apelacijsko sodišče v Novem Sadu pa je mnenja, da je izvršila čin sicer v veliki razburjenosti pač pa z namenom, da svojega moža usmrti. Zato je zvišalo kazen na 8 let ječe.

— **Krvna osveta v Črni gori.** V planini Milogorac so se pojavili pod vodstvom Dušana Roganovića, člana odvetniški čete Maje Vujevića, ki je bil lani ubit, trije odmetniki. Napadli so brate Hajdara Mustafa in Alija Čečez, jih oropali ter ubili. Oblečeni so v žandarjsko uniformo. — Roganović je zapretil, da bo maščeval ubitega Maja Vujevića, in vse krivice, ki so se vršile nad Črnogorci leta 1914, ter da bo delal na to, da osvobodijo Črno goro. Med hercegovinskimi muslimani je nastala vsled tega velika panika.

— **Aeroplanski promet v Nemčiji funkcijonira** kljub velikanskim viharjem in deževju brezhibno. Večina aeroplanov prihaja na določena mesta nepoškodovanih in brez velikih zamud. Izostati je moralo prav malo poletov.

— **Prorokovanje o letu 1927.** Sloviti astrolog Herbert Brown, je imel te dni v Chicagu pred 500 dijakih predavanje, tekom katerega je napovedal, da bo leto 1927 brez poletja. Želje bodo — posebno v severnih krajih — zelo slabe. Zato bo v teh krajih hrana omejena, kot je bila za svetovne vojske. Zima leta 1926/27 bo najstrašnejša, kar jih je kdaj bilo. Brownovo prorokovanje se nanaša na Ameriko.

— **Okradel svojega očeta.** Kavarnar Zečević iz Prilepa je ovadil svojega sina Blagoja, da ga je okradel in pobeignil. Poleg drugih dragocenosti mu je odnesel 5000 Din gotovine. Prijeli so ga v Skoplju, ravno ko se je v neki kavarni zabaval v veseli družbi. Našli so pri njem samo 700 Din, ostalo je bil že vse potrošil. Nadebudni Blagoje je bil aretiran.

— **Nov skandal »suhga režima«.** Washingtonski listi prinašajo interesantno vest. Državni pravdnik William Wright, ki nadzira izvajanje prohibicijskega zakona, je senatu ponudil, da vporablja »Zveza krščanskih žena proti nezmeravnosti« v Pensilvaniji velik del svojih fondov za nabavo vihotapljenega whiskeya. Poročilo je izzvalo med senatorji velikansko ogorčenje.

— **Continentalni pisalni stroji** so najboljši in se dobe v samoprodaji Ivana Legat, Maribor, Vetrinjska ulica 30, telefon 434.

Ljubljana.

— **Stalna higienska razstava v Ljubljani** (Latermannov dvored) bo odslej odprta vsak dan od 14. do 18. ure. Razstava je prenovljena in razširjena. Opozarja se občinstvo, da si jo ogleda.

— **Kolesarsko in motociklistično društvo »Sava«** priredi dne 11. julija 1926, v slučaju slabega vremena 8 dni pozneje na dirkališču SK Ilirije dirko. Člani se zberejo popoldne ob pol 2. uri. Zbirališče na Sv. Jakobu trgu ter skupni pohod z godbo na prireditveni prostor SK Ilirije pri šišenskem kolodvoru. Spored dirke: 1. Dirka naraščaja 2 kroga 3 darila. 2. Damska dirka Zveze kolesarskih društev 3 kroga 4 darila. 3. Tek naraščaja 1 krog 2 darila. 4. Invalidska dirka Zveze kolesarskih društev 3 krogi 3 darila. 5. Dirka seniorjev 4 krogi 3 darila. 6. Društvena dirka novincev 4 krogi 4 darila. 7. Društvena dirka, lahka skupina 5 krogov 4 darila. 8. Društvena glavna dirka, težka skupina 25 krogov 5 darila. 9. Dirka kolesarskega društva »Zarja«, Zg. Kašelj 4 krogi 4 darila. 10. Dirka kolesarskega društva »Sora«, St. Vid 4 krogi 4 darila. 11. Rakova dirka 1 krog 2

darili. 12. Nogometna tekma SK Ilirija — SK Jadran 2 X 15 minut. 13. Dirka Zveze kolesarskih društev, težka skupina 25 krogov 5 daril Začetek ob 15.30. — Pri društveni glavni dirki prvo darilo dirkalno dvokolo. Pri dirki Zveze kolesarskih društev prvo darilo dirkalno dvokolo najnovejšega francoskega tipa. Druga darila so srebrni kipi, diplome, svetilje itd.

— **Samomor iz nesrečne ljubezni.** 23letni skladišni delavec Viktor Škrinjar je bil neozdravljivo zaljubljen v Marijo Mali natakarico v gostilni »Na trati« na Vodovodni cesti. Dekle mu je izprva baje ljubezen vrženo, zadnje čase pa ne več. To je mladenič tako zmešalo, da je obupal nad življenjem ter sklenil umreti. Svojo namero je izvršil v ponedeljek zvečer. Prišel je v omenjeno gostilno, popil par kozarcev vina, nato pa poklical dekleta v sosednjo sobo. Ko je prišla Maličeva za njim, je vskliknil: »Tu me imaš« ter se zgrudil pred njo na tla. Iz prsi mu je lila kri. Prebodel si je bil s kuhinjskim nožem srce. Med transportom v bolnico je umrl.

VSEŠKOLSKI ZLET V PRAGI.

Sokolske slavnosti v Pragi so dosegle predvečernjšem svoj višek s povorko, ki se je pomikala skozi vse mesto ter se je končala pred mestno hišo. Vsa Praga je bila na nogah, da vidi krasni prizor. Na balkonu historične mestne hiše je stal predsednik Masaryk s svojim spremstvom. Pred poslopjem je bila postavljena tribuna za goste, med katerimi so se nahajali vsi praški zastopniki tujih držav in številni vojaški atašeji. Sokoli in sokolice so defilirali mimo predsednika republike skoraj 3 ure, od pol 10. do en četiri na 1 uro v osmerostopih. Bilo je kakih 50.000 moških in kakih 15.000 žensk. Prizor je bil nepopisno krasen. Posebno pozornost je vzbujala močna jugoslovenska delegacija, ki je štela okrog 2000 Sokolov in vajakov, dalje Čehi iz Amerike in Anglije in maloštevilno poljsko zastopstvo, ki je štelo samo 4 može. Iz Dunaja je prišlo več sto mož in žen, ki so bili razporejeni po mestnih okrajih. Videti je bilo krasne narodne noše, posebno pri skupinah iz podkarpadske Rusije, pri rumunski delegaciji, pri ruskih emigrantih itd. Sokolom so sledile sokolice, konec spreveda pa so tvorili sokoli-jedzci na krasnih konjih. Skoraj vsa ta množica se je zbrala pred mestno hišo, kjer je gorel ob obeh straneh groba neznanega vojaka v velikih posodah ognj. Raz ene od tribun je imel starosta Sokolov dr. Šreiner govor. Med njegovim govorom je krožil nad prostorom aeroplan. Priredba je bila aranžirana z izredno eksaktnostjo. Povsod je vladala vzorna disciplina.

V svojem nagovoru je orisal predsednik Masaryk pravni program sokolske ideje.

POPLAVE.

Pri nas so se vremenske prilike zboljšale. V splošnem so nalive ponehali in vreme se je zjasnilo. Reke padajo. Kljub temu je položaj v nekaterih krajih še vedno kritičen, posebno spričo velikih neurij v Avstriji, vsled katerih je jela tam Donava zopet naraščati. Zato se vrše po naročilu poljedelskega ministruja v ogroženih krajih še vedno dela, ki naj preprečijo kako eventualno novo katastrofo. V Bački dela na nasipih 35 inženirjev, v Baranji 10. Predvečernjšim je odpotovalo iz Beograda v ogrožene kraje še 19 inženirjev. Vodno stanje Save pri Beogradu je trenutno še vedno, kot pri Zagrebu okrog 2.50 nad normalom. Donava je padla pri Novem Sadu za cel meter, tako, da stoji sedaj samo še okrog 6 metrov nad normalom.

Pri Zagrebu pada Sava vsako uro za 4 cm. Če ostane vreme lepo in tako vroče, kot je, bo ves poplavljeni teren v par dneh suh.

Sport.

— **Championat v mednarodnem teniškem turnirju** v Wimbledonu si je priboril Francoz Borotra proti Amerikancu Kinseyu z 8 : 6, 6 : 1 in 6 : 3. V damskem double je zmagal amerik. par Ryan-Brown proti angleškemu paru Godfree-Gollier z 8 : 6 in 6 : 1.

— **Katera bo prva?** Nič manj kot 7 dam, ki že pridno trenirajo, hoče letos preplavati Kanal. Prva bo svojo srečo poskusila Gertrud Ederle, kateri je lanskega poskusa spodletel. Razun Ederle so prišle iz Amerike še mis Cannon, mis Wainwright, mrs. Gade in mis Bant. Tudi Francozinja Sion, ki je lansko leto par kilometrov od cilja opešala, je pripravljena za start. Prijava teh mladih plavavč pa je navdušila celo 51letno Angležinjo mrs Craven, ki je tudi že prispela na francosko obal. Od moških sta se javila doslej samo Egipčan Helmy in Kanadčan Omer Perault.

— **Rekorde dunajske atletinje Perkaus** je priznal savez. Ti rekordi so: krogla: 11.24 m, disk 25.65 m in tek na 300 m v 46.3 sek.

— **Estonski lahkoatlet Klumberg** si je pri skoku ob palici pokvaril nogo, tako da bo za celo sezono izločen iz tekmovanja. Njegovi uspehi so: kopje 55.81 m, krogla 12.91 m, disk 39.49 m, skok v daljavo 6.54 m, skok v višino 1.75 m, troskok 13.94 m.

— **Dva svetovna rekorda na en dan.** Isti dan, ko je plaval v Berlinu Lauffer hrbtno 100 m v 1 : 11.4, je tudi Kraloha zboljšal svoj svet. rekord na 1 : 11.4.

— **Nemški sprinter Dr. Pelzer** je v Londonu pretekel pol angl. milje (804.5 m) v 1 : 51.6, kar znači svet. rekord. Drugi je bil olimpijonec Lowe 5 m za njim, tretji Griffiths. Mojsrstvo na 100 y si je priboril Nemeč Cortis v 10 sek.

— **Lahkoatletski rekordi v Ameriki.** Pri čikaških tekmah je pretekel dosedaj neznan tekač Alva Martin 880 y (804.5 m) v 1 : 51.7 in s tem je potolkel svetovni rekord, ki ga je postavil l. 1916 Mereditto v 1 : 52.2. — Pri isti prireditvi je zmagal svetovni sprinter Locke v teku na 100 y v 9.9 sek.; v skoku v višino je dosegel Hagard 2'018 m. V metu krogle je zmagal Coock s 15.47 m, v metu diska olimpijonec Hauer s 45.40 m, v skoku ob palici Harrington s 4'038 m in v teku na 440 y Philips v 48.7 sek. En uspeh boljši kot drugi!

Dempsey mora nastopiti proti Willsu. — Newyorška boks-komisija ni priznala kontrakta, ki sta ga sklenila Dempsey in Gene Tunney glede boksmatcha za svetovno moštvost v težki teži in zahteva najprej izvršitev boja Dempsey-Harry Wills, ki se bo vršil v Jersey City ali v Čikagu.

Slovec plavac Arne Borg je dosegel v treningu sledeče uspehe: 100 y v 0:55.5, 880 y v 10:03, in 1000 y v 11:24, torej za celih 52 sekund boljši ko njegov svetovni rekord od 12:16.8! Pa tudi svoj svetovni rekord na 880 jardov je zboljšal od 10:37.4 na 10:03.

Igralec dunajskega nogom. kluba Hakoah odhajajo v Ameriko. Nič manj ko 8 igralcev tega odličnega društva namerava oditi v Ameriko, kjer upajo, da si pridobijo kot profesionalni igralci lepo premoženje. Sicer je mogoče, da se enega ali drugega še odvrne, toda pri večini to ne bo uspelo, ker jih je preveč zaslepilo ameriško zlato.

III. IZKAZ PRISPEVKOV ZA SPOMENIK MONS. DR. ANT. MEDVEDA.

Dr. Karol Škapin, Maribor, 50 Din; dr. A. Mulej, Maribor, 20 Din; Fr. Tovornik, Koprivica, 10 Din; I. Florjančič, Sv. Lovrenc na Poh., 30 Din; I. Brandl, Maribor, 20 Din; dr. Podlesnik, Maribor, 10 Din; M. Berdajs, Maribor, 100 Din; M. Ziegler nasl. Miloš Oset, Maribor, 50 Din; K. Scheidbach, Maribor, 25 Din; St. Pivec, Vuzenica, 25 Din; A. Cater, Kamnica, 20 Din; dr. J. Jeraj, Maribor, 20 Din; M. Kmet, Velike Poljane, 10 Din; K. Kumer, Prihova, 50 Din; I. Klemšček, Maribor, 10 Din; dr. Stamol, Maribor, 50 Din; Hranilnica in posojilnica kat. moj-

strov, Maribor, 200 Din; M. Wolf, Maribor, 30 Din; M. Bobek, Maribor, 20 Din; A. Peitler, Ljutomer, 35 Din; Fr. S. Gomilšek, Sv. Benedikt pri Slov. Goricah, 10 Din; I. Golec, Maribor, 50 Din; Fr. Kovačič, Maribor, 10 Din; dr. Franc Svetina, Sv. Jurij ob juž. Žel., 50 Din; A. Cestnik, Celje, 50 Din; M. Ašič, Križevci, 100 Din; A. Pučnik, Sv. Peter, 20 Din; I. Zajc, Majšperk, 100 Din; A. Sunčič, Mal. Nedelja, 20 Din; A. Novak, Maribor, 50 Din; A. Podliessnig, Maribor, 100 Din; I. Kodrič, Razbor, 16 Din; J. Ozimič, Laporje, 40 Din; dr. L. Novak, Maribor, 100 Din; S. Platser, Maribor, 50 Din; F. Potočnik, Maribor, 50 Din; F. Sattler, Sv. Jurij ob Šč., 20 Din; I. Mešiček, Maribor, 25 Din; M. Sobotka, Maribor, 100 Din; I. Zolnir, G. Polskava, 20 Din; Slavenska amer. petroli. družba, Maribor, 25 Din; I. Mravljak, Vuzenica, 25 Din; B. Šrbela, Maribor, 5 Din; dr. A. Juvan, Maribor, 100 Din; dr. V. Marin, Maribor, 50 Din; I. Plohl, Sv. Lovrenc v Slov. gor., 50 Din; A. Veternik, Zalec, 100 Din; F. Osterž, Mal. Nedelja, 50 Din; dr. L. Boezio in Fr. Domanjko, G. Radgona, 100 Din; Fr. Molan, Maribor, 25 Din; dr. I. Jurič, Maribor, 30 Din; dr. A. Dolar, Maribor, 50 Din; R. Škerbs, Prevorje, 10 Din; dr. Ferdo Lašič, Maribor, 200 Din; I. Firkas, Maribor, 25 Din; M. Krevh, Sv. Peter pri Mariboru, 20 Din; P. Holeman, Maribor, 30 Din; F. Bratušek, Svetinje, 50 Din; V. Munda, Maribor, 25 Din; Jaš in Lesjak, Maribor, 50 Din; dr. A. Korenčan, Maribor, 10 Din; dr. C. Thalmann, Maribor, 100 Din; M. Meden, Maribor, 20 Din; K. Jančič, Maribor, 50 Din; I. Pirnat, Maribor, 20 Din; M. Pravič, Maribor, 5 Din; Nekdanji učenci, sedaj nastavljeni v delav-

nici drž. žel. v Mariboru 160 Din; M. Durjava, Maribor, 20 Din. — Vsem p. n. darovalcem izreka iskreno zahvalo: Odber za spomenik dr. Ant. Medvedu!

Gospodarstvo.

LJUBLJANSKA BORZA, sreda, dne 7. julija 1926.

Vrednote: »Šešir«, tovarna klockukov d. d., Škofja Loka, den. 103, bl. 104, zaklj. 104. — Blage: Bukovi plohi 2.25 m, 90 mm, fco vag. meja, 2 vag., den. 500, bl. 510, zaklj. 510.

— Zagreb, 7. julija. Devize: Newyork ček 56.41—56.71, London izpl. 275.053—276.253, ček 275.043—276.243, Pariz izplačilo 151.64—153.64, Praga ček 167.333—168.883, Curih ček 1094.548—1098.548, Dunaj izpl. 1349—1353, ček 1348.67—1352.67.

— Curih, 7. julija. Beograd 9.1425, Newyork 516.375, London 25.12, Pariz 13.85, Milan 17.70, Praga 1.305, Dunaj 73, Berlin 122.975, Bukarešta 2.425, Sofija 3.725, Budimpešta 0.007230.

To in ono.

DVOJČKA NA MORISČU.

Nedavno je bil v Čikagu obsojen črnc Tom na smrt, ker je ionečastil 6 letno deklico. Ko so ga vlekli na morišče se je branil z rokami in nogami. Zastonj so mu dopovedovali, da mu nič ne pomaga uslavljati se, ker obsodba se mora izvršiti. Kričal, plakal, zaklinjal se je, da je nedolžen. Končno je zaprosil šerifa, da mu dovoli zadnjo milost, da sme objeti svojega brata, ki je bil med zbra-

no publiko. Šerif mu je dovolil. V tem trenutku se je pretil skozi občinstvo neki črnc kliče: »Tom! Tom!« in že sta si padla brata v objem. Tedaj pa zaori nakrat med publiko krik: »Goljufija!« Brata sta si bila namreč na las podobna po obrazu, postavi in obleki. Razburjen šerif naglo vpraša: »Kdo od vaju je obojenec?« »On« sta odgovorila obadva ter kazala s prstom eden na drugega. Krvnik pograbí enega, a ta kriči na vse grlo: »Ljudje božji, jaz sem nedolžen!« Zgrabi jo druga, ta kakor pobesnel kriči isto. Amerikanci ne bi bili Amerikanci, da se ne bi bilo prišlo takoj do stav: Eden je trdil: »Krivec je ta, na levi!« Drugi: »Ne oni drugi, na desni!« stavim 20 dolarjev. Končno ni preostalo drugega kot da so odpeljali oba črnca v zapor. Sedaj si belijo glave, kateri je bil pravzaprav obojenec. Se non è vero, è ben trovato.

»Prav ti je«. Mladoporočeni par se je vstavil na ženitovanjskem potovanju v Monte Carlo. Poskusila sta srečo v igralnici. Ker je dama nepristano izgubljala, ji je dejal gospod, ki je sedel poleg nje: »Stavite število vaših let, pa boste gotovo dobili.« Dama ga je ubogala in stavila na številko 28. No, kroglica pa se ustavila na 22. »Prav ti je«, ji reče njen mož. Če bi se bila držala resnice, bi bila dobila pet sto frankov.

Bogastvo ameriških Slovencev. »Amerikanski Slovence« priobčuje članek o slovenskih podpornih organizacijah v Ameriki. V članku posnemamo, da ima KSKJ 1.535.000 dolarjev premoženja, SNPJ 2.385.581, premoženje vseh podpornih organizacij ameriških Slovencev pa znaša nad 5 milijonov dolarjev ali 250 milijonov dinarjev.

Jack London:

Morski vrag.

Izraz njegovega obraza je pričal, da je vse razumel. Predno pa sem mogel uganiti, kaj je bil razumel, je položil spustna vrata na njihovo mesto, in zaprl skladišče. Tedaj sem ga razumel. Menil je, da me ima notri. Bil je tudi slep kot netopir. Opazoval sem ga in skrbno dihal, da me ni slišal. Urno je stopil v svojo sobo. Videl sem, da je zgrešil kljuko, jo iskal in potem našel. Tedaj je bila zame ugodna prilika. Po prstih sem hitel preko kabine in proti vrhu stopnic. Larsen se je vrnil in vlekli za seboj težko mornarsko skrinjo, katero je postavil na spustna vrata. Nezadovoljen s tem je privlekel drugo skrinjo in jo postavil na prvo. Nato je pobral marmelado in perilo in položil na mizo. Ko je odšel po stopnicah navzgor sem se tiho umaknil.

Porinil je zaslon nekoliko nazaj in položil roko nanj; s telesom je bil še vedno na stopnicah. Pri tem se je vedel kakor človek, ki gleda ali boljše strmi predse; oči so bile namreč uprte naravnost naprej in se niso premikale. Bil sem samo kakih pet korakov od njega in naravnost v smeri, v kateri je stal on. Bil sem mu tako neviden kakor da bi bil duh. Mahal sem z roko sempatja, seveda brez učinka. Ko pa je moja premikajoča senca zadela na njegov obraz, sem mahoma opazil, da jo je občutil. Njegov obraz je postal bolj napet, ko je skušal zaznati utiske. Zavedal se je, da se je bil odzval nečemu, da se je njegovo

občutje zavedalo, da se je nekaj v njegovi okolici izpremenilo. Ni pa mogel doznati, kaj je bilo. Nehal sem mahati z roko tako, da je ostala senca nepremična. Počasi je premikal glavo naprej in nazaj, jo obračal z ene strani na drugo, sedaj na soncu, sedaj v senci in takorekoč otipaval senco, jo preskušal z občutjem.

A tudi jaz nisem držal rok križem; skušal sem doznati, kako se je zavedal tako neotipljive stvari kot senca. Ako je bilo samo očesno jabolko prizadeto ali ako njegovi vidni živci niso bili popolnoma uničeni, je bila stvar jasna. Ako pa je bila stvar druga, je bil edini možni sklep ta, da je občutljiva koža spoznala razliko temperature med senco in solncem. Ali pa je bil tisti bajni šesti čut, ki mu je javljal senco in občutek blizu njega se nahajajočega predmeta.

Opustil je namero, da bi ugotovil senco, stopil nazaj na krov in se podal na sprednji del ladije, stopač tako hitro in gotovo, da sem se čudil. V njegovi hoji pa je bil še vedno tisti znak slabosti in negotovosti, kakor ga je videti pri slepih. Sedaj vem, kaj je bilo.

Ježil sem se in smejal, ko je našel v predladju moje čevlje in jih prinesel seboj v kuhinjo. Opazoval sem ga, ko je zanetil ogenj in začel kuhati. Tedaj sem se splazil v kabino, vzel marmelado in perilo, smuknil mimo kuhinje in bosonog zlezal na obalo, da prinesem poročilo.

Štiriintrideseto poglavje.

»Hudo je, da je ladija izgubila jambore. Odjadrala bi bila lahko na njej. Mar ne bi, Humphrey?«

Razburjen sem planil pokonci.

»Rad bi vedel, rad bi vedel,« sem ponavljal in hodil gorindol.

Maudine oči so se svetile vsled pričakovanja, ko so mi sledile. Tako vero je imela vame! In misel nato me je navdajala z novo močjo. Spomnil sem se. Michelovih besedi: »Možu, ženi je kot je bila zemlja njene-mu legendarnemu sinu; treba mu je samo pasti na tla in poljubiti njena prsa in zopet je močan.« Prvikrat sem sedaj spoznal čudovito resnico teh besedi. Živel sem jih. Maud je bila mni vse to, neizčrpen vir moči in poguma. Samo pogledati mi jo je bilo treba, pomisliti nanjo, in zopet sem bil močan.

»Lahko se stori, lahko se stori,« sem mislil in glasno zagotavljal. »Kar so drugi storili, lahko tudi jaz; in tudi če niso tega nikdar storili, lahko jaz storim.«

»Kaj, za božjo boljo?« je vprašala Mand. »Bodite vendar usmiljeni. Kaj lahko storite?«

»Midva lahko storiva,« sem popravil. »Ej, nič drugega nego da postaviva jambore na ladiji zopet nazaj in odjadrava.«

»Stumphrey!« je vzkliknila.

In jaz sem bil tako ponosen na svoj načrt, kakor da bi ga bil že izvršil.

Najboljša, najcenejša
kolesa in šivalni stroj
so edino

Petelinčevi

znamke

Gritzner, Adler, Phönix

Blizu Prešernovega
spomenika za vodo.

za dom. obrt in industrijo. Pouk brez-
plačen, ugodni plačilni pogoji. — Tudi
na obroke. — Večletna garancija.

Od dobrega
najboljše je
švicarski
pletilni stroj
DUBIED

Josip Petelinc, Ljubljana

TISKARNA MERKUR

Trgovsko-industrijska d. d.

Ljubljana

Simon Gregorčičeva ulica št. 13

Telefon št. 552

Račun pri pošt. ček. zav. št. 13.108

Se priporoča za
vsa v tiskarsko
stroko spadajoča
dela. Tiska vse
tiskovine za trgo-
vino, industrijo in
urade; časopise,
knjige, koledarje,
letake, posetnice
i. t. d. • i. t. d.
Lastna knjigovoznica.

„Vinocet“

tovarna vinskega kisa,
d. z o. z., Ljubljana,
nudi

najfinejši in najokusnejši namizni kis iz vinskega kisa.

➡ **ZAHTEVAJTE PONUDBO!** ⬅

Tehnično in higijenično najmodernejše urejena kisarna v Jugoslaviji.

Pisarna: Ljubljana, Dunajska cesta št. 1a, II. nadstropje.

Uprava „Narodnega Dnevnika“

prodaja

makulturni papir

kg Din 4-50.

Mali oglasi

Za vsako besedo se plača 50 par, za debelo tiskano pa Din 1.—.

Volna in bombaž

za strojno pletenje in vsakovrstna ročna dela se dcbi v veliki izbiri in po najnižjih cenah pri Karel Prelogu, Ljubljana, Gospodarska ul. 8. — Stari trg 12.

Absolvent trg. tečaja

išče službe kot praktikant pri kakem večjem podjetju. — Ponudbe prosi na upravo lista pod »Marjiv«

Mizarska delavnica

Franc Planinšek, Maribor, Mlinska ulica 11, izdeluje najfinejše in prosto pohištvo po zmernih cenah.

Asistenta-zobozdravnika

sprejme zobozdravnik v julijski krajini. Ponudbe na upravnishvo lista pod »Asistent-zobozdravnik«.

DRVA - CEBIN

Wolfova 1/II. - Telef. 56.

Knjigovodkinja

samostojna, z večletno prakso, večja korespondence, strojepisja in vseh pisarniških del, želi premeniti službo. Cenj. ponudbe prosim na upravo lista pod »Vestna in točna«.

Modroce

iz najboljšega domačega in češkega platna, posteljne mreže, zložljive postelje, otomane dekoracijske patent divane in tapetniške izdelke nudi najceneje

RUDOLF RADOVAN
tapetnik

Ljubljana, Krekov trg 7.

Sprejemem

v inštrukcijo dijaka najh. šol proti nizkemu honorarju ali proti dnevni hrani Uspeh zajamčen! Intere-sente prosim, da pušče svoj naslov v upravi »Narodnega Dnevnika« pod šifro »Instrukcije«.

Krasne dekoracijske patent-divane v plišu

vam nudi izredno poceni Rudolf Sever, Ljubljana, Gosposvetska 6. Vabim na ogled!

Celulozni les

mehka drva, plača najbolje Fructus, Ljubljana, Krekov trg 10.

- Oglašujte v „Narodnem Dnevniku“! -